

Verlangen naar Suriname

Nederlandse Surinamers over 25 Jaar Surinaamse onafhankelijkheid

Op 25 november 1975 wordt de vlag gehesen. Suriname is een onafhankelijke republiek. Daarvoor en daarna komen veel Surinamers naar Nederland, zij hebben weinig vertrouwen in de toekomst van een onafhankelijk Suriname. Hoe kijken de Surinaamse Nederlanders terug op de onafhankelijkheid? En hebben ze nog een band met hun geboorteland? Een onderzoek onder 409 Surinaamse Nederlanders. Lees ook: 'Iedereen heeft gezweet en geleden'. Surinamers in Nederland en de last van het koloniale verleden.

In: Historisch Nieuwsblad 9, 2000

Joep Auwerda en Frans Smits

In De Nieuwe Stad, in de Bijlmer, weet een Surinaamse kerkgangster nog precies te vertellen dat ze op 25 november 1975 gele kleren aanhad en deel uitmaakte van de ster. Duizenden mensen vormden die dag in Paramaribo een levende Surinaamse vlag op het Onafhankelijkheidsplein, voorheen het Gouvernementsplein. De ster, in groene, rode en witte banen, staat symbool voor een gouden toekomst.

Lang niet iedereen deelde het vertrouwen in een gouden toekomst. Voor en na de onafhankelijkheid stapten velen in de Bijlmer-express, zoals de migratie van Suriname naar Nederland ook wel is genoemd. In 1975 vestigden zich 39.699 Surinamers in Nederland. Anno 2000 wonen hier 300.000 Surinamers: 200.000 van hen zijn in Suriname geboren (de eerste generatie Surinamers), 100.000 zijn hier geboren en hebben in ieder geval één Surinaamse ouder (de tweede generatie Surinamers).

Al die Surinamers in Nederland heeft alles te maken met die historische gebeurtenis van 25 november, vijfentwintig jaar geleden. Hoe kijken de Surinaamse Nederlanders terug op de onafhankelijkheid? Hoe beoordelen ze de politieke, sociale en economische ontwikkelingen in het onafhankelijke Suriname? Is Nederland, voormalig kolonisator, goed omgegaan met Suriname, of niet? Hebben ze nog een band met hun geboorteland? Zouden ze er weer willen wonen? We vroegen het aan 409 Surinaamse Nederlanders (zie kader).

Het zat eraan te komen, dat wist iedereen, maar de onafhankelijkheid van Suriname kwam toch nog onverwacht snel tot stand. Nederlandse politici (Den Uyl en Pronk) steunden het Surinaamse onafhankelijkheidsstreven; het was, ook internationaal gezien, anno 1975 not done om nog kolonisator te zijn. In Keerpunt '72, het verkiezingsprogramma van de PvdA, stond dat Suriname in 'de volgende kabinetsperiode' onafhankelijk zou moeten zijn. Ook 78 procent van het Nederlandse volk, blijkt uit een NIPO-enquête van maart 1973, stond achter een onafhankelijk Suriname. In Suriname zelf was men minder eensgezind, toch verstreken tussen de aankondiging van de onafhankelijkheid door regeringsleider Henck Arron en de proclamatie van de Republiek Suriname slechts 21 maanden. Door goed onderhandelen werd de afscheidspremie die Suriname van Nederland meekreeg bepaald op 3,5 miljard gulden. Bovendien werd vastgelegd dat Surinamers vijf jaar de tijd kregen om nog voor een Nederlands paspoort te kiezen.

'Was u in 1975 voor- of tegenstander van de onafhankelijkheid?', vroegen we aan de Surinaamse Nederlanders. We tellen alleen de antwoorden mee van degenen die in 1975 minimaal zestien jaar waren (dat gold voor 241 van de 409 geënquêteerden), de overigen waren nog te jong om hier een duidelijke mening over te hebben. Een meerderheid was in 1975 tegenstander van de onafhankelijkheid: 59 procent. Voorstander was 28 procent en 13

procent had geen mening.

Het is de vraag of Suriname in 1975 ook onafhankelijk was geworden als er onder de bevolking een bindend referendum was gehouden. Een 43-jarige, hindostaanse vrouw, tegenstander in 1975: 'Er is geen goede voorlichting gegeven, er is geen referendum gehouden. Bij de keuze voor al dan niet onafhankelijkheid ging het niet om het belang van het volk, maar om een machtsstrijd tussen oppositie en coalitie.'

Het is niet voor niets dat Jaggernath Lachmon, leider van de Verenigde Hindostaanse Partij (VHP) en lang, tot aan oktober 1975, mordicus tegen onafhankelijkheid, herhaalde malen heeft verzocht om een volksraadpleging. Van de Nederlandse minister van Financiën, Roelof Nelissen, belast met de West, heeft hij eens te horen gekregen dat een referendum uitgesloten was: dat bestond niet in het Koninkrijk der Nederlanden

Dat niet veel hindostanen de banden met Nederland wilden doorknippen blijkt ook uit de enquête: 84 procent was in 1975 tegenstander van de onafhankelijkheid, 10 procent voorstander en 6 procent had geen mening. Bij de Javanen was 71 procent tegenstander, 19 procent voorstander en 10 procent had geen mening. Bij de creolen liggen de enquêt cijfers anders: 41 procent voorstander, 40 procent tegenstander en 19 procent had geen mening.

De drang naar onafhankelijkheid leefde vooral onder creolen. Tijdens de verkiezingscampagne in 1973 had de Nationale Partij Combinatie (NPK), een creools blok, nog zo goed als gezwegen over haar onafhankelijkheidsstandpunt. En Henck Arron, leider van de NPK, had wel geflirt met het begrip onafhankelijkheid, maar er in concreto een vrijblijvend standpunt over ingenomen. Toch was de onafhankelijkheid wel degelijk een issue tijdens de verkiezingen, voorstanders wisten dat ze beter op de NPK konden stemmen dan op de VHP. Op 15 februari 1974 schonk Arron voor het eerst klare wijn. De NPK had de verkiezingen gewonnen en hij meldde in de regeringsverklaring dat 'de regering zal streven naar onafhankelijkheid per ultimo 1975'.

De onafhankelijkheid kwam er, razendsnel na het aantreden van de regering Arron. Ondanks massale demonstraties in mei 1975 door hindostanen die bang waren voor een creoolse overheersing. Het bleef tot oktober 1975 onzeker of de streefdatum gehaald zou worden. In de Staten staakten de stemmen (19 voor en 19 tegen), totdat het vooraanstaande VHP-lid George Hindorie, besloot de regering te steunen. Op 25 november 1975 werd de Surinaamse vlag gehesen.

De voorstanders van de onafhankelijkheid in onze enquête, creool, hindostaan of Javaan, wilden 'de eigen boontjes gaan doppen', 'zelf geschiedenis gaan schrijven' of vonden dat Suriname 'lang genoeg kolonie was geweest'. 'Elk land heeft recht op zelfstandigheid.' Meer dan 90 procent van de voorstanders noemt een nationalistisch argument.

Van de tegenstanders had 3 procent het gevoel dat Nederland van Suriname af wilde. 52 procent had vooral bezwaar tegen de snelheid waarmee de onafhankelijkheid eraan kwam. 23 procent vond dat de gevolgde procedure onjuist was, zij hadden een volksraadpleging gewild, en 22 procent vond het simpelweg niet nodig om de banden met Nederland te verbreken.

Enkele tegenstanders: 'De moeder moet het kind nog niet loslaten', 'Nederland kon Suriname beter besturen', 'Ik verwachtte dat Suriname een groot rommelhok zou worden.'

De gouden jaren

De regering van Arron bleek sinds de onafhankelijkheid van 1975 niet in staat Suriname tot duurzame ontwikkeling te brengen. Op 25 februari 1980 pleegden Desi Bouterse en nog vijftien andere onderofficieren hun 'ingreep', die later 'revo' werd genoemd. In Suriname en Nederland oordeelde men in het begin zeker niet onverdeeld negatief over het militaire bewind. De militairen leken Suriname zelfvertrouwen te geven en flink de bezem te halen door het weinig slagvaardige overheidsapparaat. Na 8 december 1982 veranderde de welwillende houding. Op die dag werden in Fort Zeelandia vijftien critici van het militair regime Bouterse doodgeschoten.

We vragen in onze enquête: 'In Suriname zijn de afgelopen 25 jaar slechte en goede dingen gebeurd. Noem drie goede dingen. Noem drie slechte dingen.' Deze vraag biedt ons de mogelijkheid om met de geënquêteerden door de geschiedenis van het onafhankelijke Suriname te lopen. Dieptepunten zijn voor de Surinamers in Nederland zonder twijfel: de Decembermoorden (door 33 procent genoemd) en de Revolutie van 1980 (door 20 procent genoemd).

De jaren van 1975 tot 1980 staan te boek als 'de gouden jaren' van Suriname. Daarna ging het op veel fronten vrijwel voortdurend bergafwaarts. Economisch beleefde het land catastrofale tijden, reden voor velen om hun heil te zoeken in Nederland. Van de geënquêteerden noemt 17 procent de bedroevende economische ontwikkeling als een van de drie negatieve zaken sinds 1975. Ook worden genoemd: de gierende inflatie (door 13 procent), de grote kloof tussen arm en rijk (11 procent), het slechte onderwijs (13 procent), de rampzalige medische zorg (10 procent) en de slecht onderhouden infrastructuur (12 procent).

Suriname, een drugsland? De eerste aanwijzingen kwamen naar buiten in 1986 toen Etienne Boereveen, een van de coupplagers, in de Verenigde Staten werd veroordeeld wegens betrokkenheid bij drugshandel. Tijdens de rechtzitting in Miami viel de naam van legerleider Bouterse, ook hij zou met drugshandel te maken hebben. In 1999 werd Bouterse als leider van het 'Surikartel' door een Haagse rechtbank bij verstek veroordeeld tot zestien jaar celstraf.

Elf procent noemt de drugscriminaliteit als een van de negatieve aspecten van de recente geschiedenis van Suriname.

Op 21 juli 1986 voerde een kleine groep gewapende bosnegers een overval uit op militaire posten bij Albina en Stolkertsijver, waarbij twaalf soldaten werden gevangengenomen. Het was het begin van een langdurige binnenlandse oorlog. Tegenover elkaar stonden: het Surinaamse leger en het Junglecommando onder leiding van Ronnie Brunswijk, een na disciplinaire problemen ontslagen militair. Brunswijk werd populair bij de bevolking door als een Robin Hood goederen uit te delen, die waren buitgemaakt op de militairen. De oorlog bereikte een dieptepunt met de moordpartij op 29 november 1986 in het dorp Moiwana. Daar werden door het Surinaamse leger in koelen bloede vijftig inwoners doodgeschoten, meest vrouwen en kinderen.

Zeven procent van de geënquêteerden noemt de binnenlandse oorlog als een van de drie meest negatieve gebeurtenissen in Suriname sinds 1975.

In 1987 kwam er eindelijk een burgerregering onder leiding van Ramsewak Shankar, die echter weinig deed om de enorme invloed van de militairen terug te dringen. De corruptie tierde welig. Shankar verdween van het toneel tijdens de 'telefooncoup' (kerstavond 1990), waarna de militairen de macht weer geheel in handen namen. In 1991 volgden verkiezingen die werden gewonnen door het democratische Nieuw Front. Ronald Venetiaan trad aan als president van de republiek. De militairen kregen het minder voor het zeggen en Venetiaan startte een economisch herstelprogramma. Maar de corruptie woekerde voort. Venetiaan werd in 1996 opgevolgd door Jules Wijdenbosch, een vertrouweling van Bouterse. Die liet een totaal ontredderd land achter toen hij begin dit jaar weer plaats moest maken voor Venetiaan.

Drie negatieve ontwikkelingen in Suriname sinds 1975 moeten de geënquêteerden aanwijzen. 'Slecht politiek beleid' zegt 13 procent, 15 procent zegt 'corruptie'.

De bruggen

Staan tegenover deze rampspoed ook goede dingen? Daar moeten veel ondervraagden lang over nadenken. 23 procent kan niets bedenken of zegt uiteindelijk stellig 'er zijn geen goede dingen gebeurd'. Zijn er bij de 'slechte dingen' geen verschillen tussen de bevolkingsgroepen, bij de 'goede dingen' wel: 'Geen goede dingen' is een antwoord dat maar liefst 38 procent van de Javanen geeft, 30 procent van de hindostanen en 'slechts' 17 procent van de creolen. De top 2 van goede zaken ziet er zo uit: Op de eerste plaats, met 30 procent, staat een verzameling begrippen die allemaal met de onafhankelijkheid te maken hebben: zelfvertrouwen, zelfstandigheid, vrijheid, het vermogen om ondanks de problemen er iets van te maken. 41 procent van de creolen kiest voor een van deze begrippen, 27 procent van de Javanen en 13 procent van de hindostanen. Op de tweede plaats in de top van goede zaken staat, met 28 procent, de bruggen. Over de Surinamerivier en over de Copenamerivier. Akkoord, de meesten zeggen er meteen achteraan dat het land bijna failliet is gegaan aan de financiering ervan, maar ze liggen er toch maar. Die brug over de Surinamerivier, die vlak voor de verkiezingen in mei is geopend en vernoemd naar de man die er zijn herverkiezing mee zeker had willen stellen, Wijdenbosch.

Wie is de belangrijkste Surinamer van de afgelopen 25 jaar? Deze vraag leggen we de geënquêteerden voor om de geschiedenis van Suriname sinds de onafhankelijkheid 'een gezicht' te geven. Desi Bouterse wordt 90 keer genoemd, Ronald Venetiaan 37 keer, Jagernath Lachmon 25 keer en vreemd genoeg de al in 1970 overleden Johan Adolf (Jopie) Pengel 11 keer. Dat Pengel, van 1963 tot 1969 premier, toch elf keer wordt genoemd, zegt veel over zijn populariteit, vooral onder creolen. Ze bedoelden met hun keuze te zeggen: 'Ach was er nog maar zo iemand als Jopie Pengel...'

Lachmon, het langst zittende parlamentslid ter wereld, wordt door geen enkele creool genoemd, en dankt zijn verkiezing vooral aan zijn hindostaanse achterban en gedeeltelijk ook aan de Javanen. Een hindostaan: 'Lachmon heeft zijn stempel op het land gedrukt. Die man, dat is het geschiedenisboek van Suriname.'. Op Venetiaan, de nieuwe president van Suriname, is de hoop gevestigd. Hij 'heeft de democratie teruggebracht, doet meer voor het volk', 'probeert met weinig middelen toch iets te doen', 'is een rustgevend leider' en 'durft steeds de rommel op te ruimen'.

Bouterse, zijn naam viel eerder bij de coup, de Decembermoorden, de drugshandel, is voor de Surinaamse Nederlanders 'mister Suriname'. We vragen de geënquêteerden ook: Moet Bouterse vervolgd worden vanwege zijn aandeel in de Decembermoorden? 83 procent antwoordt bevestigend. Elf procent is tegen vervolging en 6 procent weet het niet. (De enquête werd gehouden voordat het Surinaamse Hof van Justitie begin november het Openbaar Ministerie in Paramaribo had bevolen om strafvervolging tegen Bouterse in te stellen.).

De uitslag is vernietigend voor Bouterse, hij geniet nauwelijks steun onder de Surinaamse Nederlanders. Men wil vervolging, om voor de hand liggende redenen: 'Wie moordt, moet gestraft worden', 'De man is God niet', 'Hij staat niet boven de Surinaamse wet', 'Hij mag niet onschendbaar zijn, de gemoedsrust van nabestaanden is gediend met vervolging'.

De meesten die hem nomineren voor 'de belangrijkste Surinamer' geven daarbij positieve en negatieve argumenten. De oud-legerleider roept gemengde reacties op. Een 39-jarige hindostaans administratief medewerker vindt hem de belangrijkste Surinamer van de laatste 25 jaar omdat 'hij de Surinamers wakker schudde en ze voorhield: ga op je eigen benen staan, hij werkte verbroederend.' Dezelfde man, gevraagd naar slechte gebeurtenissen, noemt als eerste de Decembermoorden, en vindt dat 'eerst de waarheid boven water moet komen voordat Bouterse vervolgd kan worden'. Een 44-jarige creool, die na de staatsgreep in 1980 naar Nederland is gekomen vindt Bouterse de belangrijkste Surinamer omdat hij voor bewustwording heeft gezorgd, noemt de Decembermoorden als eerste slechte gebeurtenis, en vindt dat Bouterse daarvoor vervolgd moet worden. 'Om een trauma af te sluiten.'

Betuttelend

We vragen de geënquêteerden 25 jaar onafhankelijk Suriname in een rapportcijfer (van 1 tot 10) samen te vatten. Het gemiddelde is een 4. De resultaten per bevolkingsgroep zien er als volgt uit: creolen 4,5, hindostanen: 3,5, de Javanen: 4,2. Trieste cijfers. Opvallend is dat hindostanen het strengst zijn in hun oordeel. Een hindostaanse vrouw van 39: 'Ik geef een 1. Het is hopeloos, iedereen gaat weg. Als het volk weg is, heb je geen toekomst meer.' Een 42-jarige vrouw die een 5 geeft: 'Suriname is nu aan het kruipen, en moet ooit leren lopen.' Sommige respondenten geven spontaan twee cijfers. Een 49-jarige Javaanse man: 'Een 8 voor het volk omdat het zich staande heeft weten te houden en een 1 voor de regering, die is corrupt en misbruikt het volk.'

Is er voor de Surinaamse Nederlanders dan aanleiding om op 25 november de onafhankelijkheid te vieren? Goed nieuws: De groep die gaat feesten (30 procent) is iets groter dan de groep die destijds voor onafhankelijkheid was: 28 procent. Daar staat tegenover: maar liefst 68 procent ziet geen reden voor een feest. Deze cijfers gelden voor de 241 ondervraagden die in 1975 16 jaar of ouder waren.

Kijken we naar alle 409 ondervraagden, uitgesplitst naar bevolkingsgroep, dan zien we dat onder de creolen het percentage vierders het grootst is: 38. Een 22-jarige beveiligingsbeambte: 'Ik vier het omdat het een eer is dat we ondanks alle moeilijkheden staande blijven.' Onder hindostanen leeft de minste feestlust: 16 procent viert 25 november.

Het oog was steeds gericht op Suriname. We gaan naar Nederland: Is Nederland de afgelopen 25 jaar goed omgegaan met Suriname? De Nederlands-Surinaamse betrekkingen hebben de gemoederen in Nederland en Suriname vaak in beweging gebracht. Meteen na de Decembermoorden werd de omvangrijke ontwikkelingssamenwerking stopgezet. Onder Venetiaan kwam er in 1992 een 'raamverdrag inzake vriendschap en nauwere

samenwerking'. Tijdens het presidentschap van Wijdenbosch bleef er van die vriendschap niets meer over.

Nee, Nederland is niet goed omgegaan met Suriname, zegt 56 procent van de geënquêteerden. 11 procent heeft geen mening en 33 procent vindt dat Nederland het goed gedaan heeft. De creolen zijn het meest kritisch (64 procent is veroordelend), gevolgd door Javanen en hindostanen (respectievelijk 47 en 45 procent). Een 43-jarige creoolse lerares: 'Als Nederland voor de onafhankelijkheid net zo kritisch was geweest ten opzichte van het eigen beleid, dan was Suriname in 1975 een aards paradijs geweest.' Een 26-jarige studente vindt dat Nederland het niet goed gedaan heeft: 'Anders ging het nu wel wat beter, hè?'

Welke verwijten worden genoemd? Nederland heeft Suriname verwaarloosd (34 procent), Nederland had de ontwikkelingshulp niet mogen stopzetten (25 procent) en Nederland treedt betuttelend op (14 procent). Dit laatste verwijt komt overigens van de creolen en de Javanen, zelden van hindostanen.

De voorstanders van het Nederlandse beleid wijzen erop dat Suriname het zelf verpest heeft (33 procent) en dat het juist goed was om de ontwikkelingshulp te bevriezen (21 procent). Een verpleegkundige (hindostaans, 50): 'Ik wil Nederland niets verwijten. Dat het vanaf 1975 een puinhoop is in Suriname heeft gelegen aan de bestuurders, dat zijn allemaal zakkenvullers.' Een hindostaanse vrouw (39): 'Het is goed geweest de ontwikkelingsgelden te stoppen, het was water naar de zee dragen. Eerst orde op zaken stellen, dan weer geld geven.'

Navelstreng

Ooit zijn ze naar Nederland gekomen. Om politieke redenen (8 procent) Om economische redenen (23 procent). Vanwege de studiemogelijkheden (29 procent). 23 procent noemt diverse redenen, waaronder de liefde of juist een scheiding, en 15 procent kwam wegens gezinshereniging. De ontwikkelingen sinds de onafhankelijkheid schetsen de Surinaamse Nederlanders in zeer sombere termen. De vraag is: wat hebben zij nog met hun geboorteland? Allereerst de simpele feiten. Driekwart van de ondervraagde Surinaamse Nederlanders geeft ongeveer zeven keer per jaar hulp aan familie in Suriname: geld en pakketjes levensmiddelen, kleren, schoolspullen enzovoort. Reizen de ondervraagden naar Suriname – voor vakantie of familiebezoek? 58 Mensen (14 procent) gaan nooit. De rest scoort een gemiddelde van 4,8 per tien jaar, oftewel één keer per twee jaar. Opvallend is het reisgedrag van hindostanen; zij gaan maar 3,7 keer per tien jaar. Er is onmiskenbaar een nauwe band. Reden om dieper te peilen.

We leggen de geënquêteerden de vraag voor: Houdt u meer van Suriname of meer van Nederland? Vaak verschijnt er op het gezicht van de ondervraagden een glimlach. Verhalen komen los, nogal eens afgesloten met: 'Mi koemba te berie dape: daar ligt mijn navelstreng begraven.' 'Daar kun je leven, hier word je geleefd.' 'Er is geen stress, die heb ik pas in Nederland leren kennen.'

De familiebanden worden geroemd, de vrijheid, het klimaat en de natuur. Een creoolse vrouw (45): 'De mentaliteit is in Suriname veel warmer. Als je in de bus naar school zit, hoor je mensen moppen tappen, lachen, verhalen vertellen. In een Nederlandse tram is iedereen stil, als je iemand aankijkt, kijken ze weg'. Een creoolse vrouw (65) kwam in 1969 naar Nederland, maar ze voelt er zich nog steeds niet thuis. 'De band met Suriname is emotioneel, het land zit in mijn hart.'

62 procent houdt meer van Suriname. 18 procent houdt meer van Nederland; omdat de kinderen er wonen, de mogelijkheden er het grootst zijn, en het onderwijs, de

gezondheidszorg, de sociale zekerheid de rechtszekerheid en de voorzieningen gewaardeerd worden. En 20 procent kon geen keuze maken tussen Nederland en Suriname.

Onder de creolen is de voorkeur voor Suriname het grootst: 74 procent. Bij de hindostanen kiest een minderheid voor Suriname: 46 procent, voor Nederland kiest 32 procent van de hindostanen, en 22 procent kiest voor beide landen. Bij de Javanen liggen die cijfers op respectievelijk 56, 16 en 28 procent.

Ook bij de andere vragen zagen we dat de bevolkingsgroepen verschillend stelling nemen. Nog eens op een rijtje: tegen de onafhankelijkheid is 40 procent van de creolen, 71 procent van de Javanen en 84 procent van de hindostanen; er zijn over Suriname sinds de onafhankelijkheid geen goede dingen te vertellen vindt 17 procent van de creolen, 38 procent van de Javanen en 30 procent van de hindostanen; de belangrijkste Surinamer sinds 1975 is voor de creolen Bouterse, voor de Javanen ook Bouterse en voor de hindostanen Lachmon; de creolen geven het onafhankelijk Suriname een 4,5 als rapportcijfer, de Javanen een 4,2, de hindostanen een 3,5; de onafhankelijkheid gaat op 25 november 38 procent van de creolen vieren, van de Javanen 35 procent en van de hindostanen 16 procent; Nederland gaat goed om met Suriname vindt 28 procent van de creolen, 32 procent van de Javanen en 42 procent van de hindostanen.

De creolen voelen zich het nauwst verbonden met het Suriname van na de onafhankelijkheid, de hindostanen het minst. De hindostanen beoordelen de ontwikkelingen in Suriname het meest kritisch. Zij richten zich ook meer dan de andere bevolkingsgroepen op Nederland.

De laatste vraag ging veel geënquêteerden niet in de koude kleren zitten. Daar weer wonen, dat zou..., ja graag, maar het kan niet. Nog niet. Pas als de economische situatie er beter is geworden, of als de kinderen de deur uit zijn, de kleinkinderen zijn opgegroeid, of als de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt.

De cijfers: 71 procent zou in de toekomst weer in Suriname willen gaan wonen, 25 procent wil dat niet, en 4 procent weet het niet. De creolen zeggen het vaakst ja: 80 procent, de hindostanen: 61 procent en de Javanen 73 procent. Eigenlijk hoeft niet meer uitgelegd te worden wat de redenen zijn om weer terug te willen – zie daarvoor de motivatie voor het meest geliefde land. Een aantal mensen dat zegt meer van Nederland dan van Suriname te houden, zegt toch: 'Ik wil ooit weer in Suriname gaan wonen.' Een 44-jarige hindostaanse vrouw verklaart die keuze: 'Dat is toch dat navelstrenggevoel.'

Kapotte plantage noemde John Jansen van Galen zijn boek over de onafhankelijkheid van Suriname. Een vervolg, over de geschiedenis sinds 1975, zou luisterend naar de Surinaamse Nederlanders die aan ons onderzoek meededen Kapotte Republiek kunnen heten. Maar hoe negatief ook hun oordeel, zich afwenden van hun geboorteland doen de Surinaamse Nederlanders niet. Integendeel. Het verlangen naar Suriname is groot. Daar ver weg over de grote oceaan, daar ligt nog altijd dat paradijs: Switi Sranang.

Tekst: Joep Auwerda, Frans Smits

Onderzoek en verwerking enquêtes: Judith Amsenga, Shirley Haasnoot, Marchien den Hertog, Rianneke Huibers

Surinamers in Nederland

Geven de afgelopen 25 jaar Suriname een 4.

Kiezen Desi Bouterse als belangrijkste Surinamer sinds 1975.

Van de Nederlandse Surinamers

Was 28 % in 1975 vóór de onafhankelijkheid.

Viert 68% 25 jaar onafhankelijkheid niet.

Vindt 84 % dat Desi Bouterse vervolgd moet worden voor zijn aandeel in de Decembermoorden.

Vindt 33 % de Decembermoorden het dieptepunt in de Surinaamse geschiedenis van de afgelopen 25 jaar.

Kan 23 % geen goede dingen over de afgelopen 25 jaar Suriname bedenken.

Vindt 57 % dat Nederland de afgelopen 25 jaar niet goed met Suriname is omgegaan.

Houdt 59 % meer van Suriname dan van Nederland.

En wil 71% mettertijd weer in Suriname gaan wonen.

**De volledige resultaten van de enquête onder Surinaamse Nederlanders naar 25 jaar onafhankelijk Suriname staan op onze website www.historischnieuwsblad.nl
De resultaten zijn ook schriftelijk te bestellen bij de redactie van het Historisch Nieuwsblad, postbus 1528, 1000 BM Amsterdam**

The benefit of the doubt

'Geef ze the benefit the of doubt', zegt de presentator van radio Mart, een lokaal Amsterdams station voor creoolse Surinamers. In de uitzending is een van onze redacteuren die een oproep doet om mee te werken aan onze enquête. Een luisteraar reageert boos: 'hoe durft deze meneer aan ons Surinamers zulke dingen te vragen'. Deze boze luisteraar is een uitzondering: de Surinamers in Nederland hebben ons het voordeel van de twijfel gegeven. We hebben met 409 mensen gesproken die allemaal in Suriname zijn geboren. Zij rekenen zichzelf tot de volgende bevolkingsgroepen: creolen (45 %), hindostanen (35 %), Javanen (8 %) en anderszins (indianen, Chinezen, gemengd, 12 %). Hoe benaderden we deze mensen? We deden oproepen bij landelijke radioprogramma's en omroepen (Zorg en Hoop, OHM) en lokale radiostations (Raso, Suraya, Damsko, Mart) gericht op Surinamers. Mensen konden zich aanmelden om de vragen te beantwoorden, maar ook om te enquêteren. We bezochten cursussen, religieuze diensten, ontmoetingscentra en liepen mee met een hindoestaanse fakkeloptocht. Iedereen deed anoniem mee, wat de openhartigheid van de gesprekken ten goede is gekomen. Soms namen mensen uren de tijd om eindelijk hun verhaal over Suriname te vertellen.